

SZÓSZÉK - ÚRASZTALA

Simén Domokos

ISTENKERESŐ SZOKÁS

Lk 4, 14-24; 28-29

Jézus ehhez a világhoz jött, indulása Názaretből, otthonról volt. Horváth Imre igazat fogalmazott, mikor ezt írta: "A világban is otthon vagy, mikor haza érkezel." A székely közmondás szerint "A fészek határozza meg a madarat", az otthon, a család az embert. Meghatározóan egy életre ott töltődünk fel. Nem tudom, hogy az otthonhoz való ragaszkodás lokálpatriotizmus-e? Ha az is, akkor lehet-e bélyeg sok emberen? ... Jézus otthonról, ahol felnevelkedett, indult el tanítói útjára, de tanítását nem lehet lokálpatriotizmusba, a vidékiességbe szorítani. Egyetemes az. Otthonról indulni, vidékinek lenni Kosztolányi Dezső szerint is nem földrajzi meghatározottságot jelent, hanem nézőpont, tudat kérdése. Vidékiént is lehet világszínvonalú az ember, de fővárosiként is lehet vidéki valaki.

Sok derékba tört élet és jószándék vall arról, amit Jézus így fogalmazott meg: "Egy próféta sem kedves az ő hazájában." Milyen kevés embernek sikerült hírnév és kezdő tekintély nélkül először otthon nagygyá lenni. Légió a száma azoknak, akiket idegenbe űzött el az otthoni-hazai közömbösség, irigység, a kicsinyesség és lettek Nobel-díjasok és világhírességek idegenben. Átvitt értelemben a Jézus sorsa ismétlődött meg rajtuk: "és betelének mindnyájan haraggal" ellene "és kiűzék őt a városon kívül, és vivék őt annak a hegynek szélére..., hogy onnan letaszítsák." Nem tudok felelni arra a kérdésre, hogy lettek volna-e ezekből a kivetített, levetett sorsú emberekből nyereség-emberei a világnak, ha az otthoni fészken megültek volna. Tény azonban az, hogy valahol a világranglista élén járunk azok közt, kik szétszórtuk értékeinket, csonkítottuk önmagunkat.

A 14. vers szerint Jézus a Léleknek erejével tért meg a kísértés után Názaretbe, oda, ahol felneveltetett. A léleknek ez az ereje köszöri ki az otthon ejtett első csalódás-csorbát. A lélektan szerint lelki világunk hármasszoros betájolású: értelmi, érzelmi és akarati. Mai világunk katasztrófája nem gazdasági-politikai-társadalmi eredetű, hanem lelki. Félművelt és műveletlen lelki életet élő emberekkel van tele világunk, akik ebben az értelemben "lokálpatrioták", nem akarnak és nem tudnak kilépni önmagukból, a világ szokása szerint "magukra zárták az ajtókat."

A világ, ha lassan is, de meg fogja oldani a maga gazdasági-társadalmi-politikai kérdéseit, mert erre épül fel, de ki fogja megoldani az "erőtlen lelket" kérdését, a kicsinyhitűek elkallódását, a becsület züllését, az emberi tisztesség megtaposását, az erkölcs száműzetését, az önzés világháborúját, s egy emberibb, egy jobb világ összehozását? Szerintem, csak az erős lelkűek, a józan értelemmel, az érzésviláguk nemességével és a következetes akarattal élők. Híszem, hogy ebben segít az isteni lélek is.

Jézus nem alkalomszerűen ment be a názareti zsinagógába, hanem az evangélista szerint kihangsúlyozottan a szokása szerint. Mikor 12 éves korában szülei felvitték a jeruzsálemi templomba, a húsvéti ünnep szokása szerint cselekedtek. Mikor tanítása kezdetén a názareti templomba ment, szokása szerint tette. Nagy

dolog életünkben a szokás, legyen az jó vagy rossz szokás. Mindig elkésért, mikor halljuk, hogy a részeges apa szokása szerint este végigverte a családját; mikor látjuk, hogy az anya szokása szerint elbeszélgette, elszomszédolta a gyermekei elől az ebédet; mikor szokása szerint a gyermek elfuserálja a napi leckéjét; a börtönből szabadult megint lopott; valaki szokása szerint állandóan káromkodik stb. Istenem! Mennyi bajt okoz a rossz szokás, megbízhatatlanná silányítja az embert, értékvesztetté teszi. Talán az ilyenekre fogalmazott egy alkalommal a Kossuth rádió így: "Rossz a létezés-technikánk" és rossz ezért az életünk is.

A jó szokások emelik az ember erkölcsi tőkéjét. Jézusnak szokása volt a templomba menni... Örülnek templomaink. Egyebek mellett ennek egyik oka az, hogy a mai nemzedéknek nem vált szokásává a templomjárás. Úgy tudok örvendeni, mikor a szülő kezén jön a gyermek a templomba; mikor az étkezés előtt a legkisebb gyermek mondja az asztali áldást.

A szokás jellemzi az embert. Ennek alapján meg lehet állapítani, hogy ki vallásos és ki nem az. A szokás a hovatartozásról is vall, pl. egy keddi vásáros nap alkalmával a székelyudvarhelyi piacon a déli harangszó megkondulásakor meg lehetett tudni, hogy azok mind katolikusok, akik az egyszerű keresztet vetik. Az ortodox keresztet vetők mind románok. A kalapot emelők protestánsok. A szokás összetart, egybefog. Emlékszem 1981-ben egy müncheni református istentisztelet után a Himnuszot énekelték záróéneknek és mi mind, akik végigkönyeztük, mind erdélyiekként ismertünk egymásra. A szokás el is választhat embertársamtól, még a szomszédomtól is. "Dicsértessék a Jézus Krisztus", köszön a katolikus a papjának. "Békesség Istentől", mondja a református, "Isten áldja", mondja az unitárius. Ez a szokás olyan, mintha az én "Jó napot" kívánságom-köszönésemre "Guten Tag" vagy "Bon jour"-ral válaszolnának magyar feleim. Közéleti küszöb.

A szokás örökség. Nem önmagáért való és nem méretik önmagával. Nemzedékek hagyománya. Most amikor akarva-akaratlan annyi mindentől szabadulunk meg, az ősök szokásait is felejtgetjük. A szokásunkban a múltunk van, s az elhagyott szokásokkal még a hazából is el-kitévedünk. A Hargita havasaiban élő emberek tudják, hogy a rengetegben eltévelyedőknek a baj ott kezdődik, mikor már hátrafelé sem tudnak tájékozódni, eligazodni, mert lábuk nyomát befújta a hó (Sütő András). A szokások lokálpatrioták is, kötnek az otthonhoz, a múlthoz, önazonosságunk bizonyosságai a megmaradásban.

A régi babonának is tartott szokásokat, hagyományokat, egyfajta istenkereső szokásnak is tartom. Istenközelítés is ez. Az istenkeresés örök ösztönös szokása az embernek, mióta értelmi-érzelmi és akarati világáról tud valamit is. Nekünk segítenünk kell keresztényi keretben ezt az Istent-kereső szokást, hogy lélekkel teljen meg az életünk, létezés-technikánk legyen keresztényi, hogy szokássá és gyakorlattá váljon az evangélium üzenete mindennapunkban, és így otthonná tegyük Földünket, testvérré fogadjuk egymást, nem alkalomszerűen, kirakatrendezően, hanem egy emberi élet szokása szerint. Ámen.

JÉZUS-VÁRÁS ÓSZÍNTE SZERETETTEL

Róm 12, 9

Nemsokára itt van karácsony. Érkezésének öröme és gondja lelkünkön és zsebünkön kopogtat. Minden évben tennünk kell, áldoznunk kell valamit, hogy békességgé, szertetté váljon bennünk a világ és a szeretet örömezenetévé karácsony. Ezt az örömet valósággá váltani nem lehet a zsebszemlélettel. Lélekkel kell többet tennünk érte. Ez a cselekvő adventi Jézus-várás. A betlehemi csillagtól vette fényét